

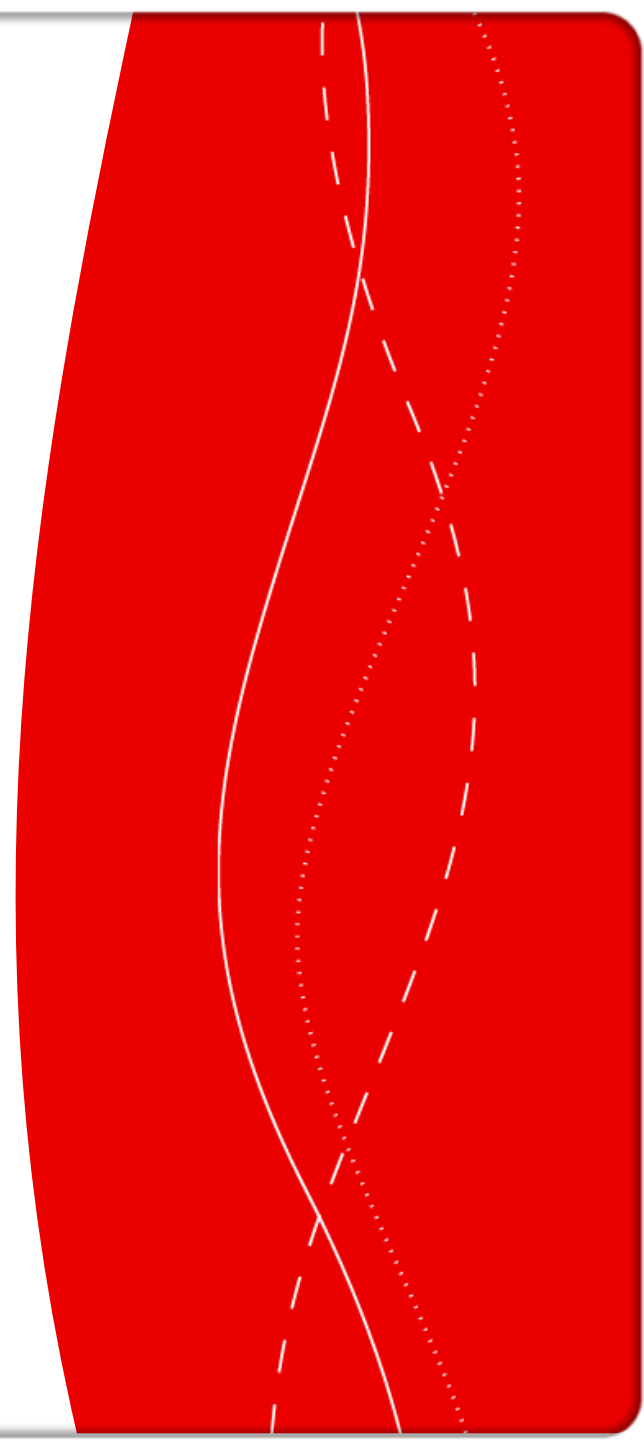

Externa kostnader i scenarier med utökad sjöfart

Inge Vierth

Konferens: Hållbara transporter 2016

10 november 2016

Bakgrund

Politiska målsättningar

- I Sverige: använda sjötransporter för att avlasta landinfrastrukturen
- I Europa: föra över långväga godstransporter på väg till järnväg och vattenburna transporter
- Studie på uppdrag av Ostkusthamnar

Studiens mål

Ta fram faktamaterial som belyser hur externa kostnader (på länkar) påverkas av en omläggning av dagens transportlösningar till lösningar som innebär en utökad användning av sjöfart

Beräkning av

- Externa kostnader per transporterad container/trailer
- Externa kostnader för/efter internalisering via skatter och avgifter

Transportföretagens (interna) produktionskostnader betraktas inte

Externa kostnader som inkluderas

	Väg	Järnväg	Sjöfart
	Infrastrukturkostnader /slitage	Infrastrukturkostnader /slitage	
	Olyckor	Olyckor	
	Trängsel	Knapphet	
	Buller	Buller	
	Luftföroreningar	Luftföroreningar	Luftföroreningar
	CO2-emissioner	CO2-emissioner	CO2-emissioner

2 fall: Transporter Östra Mellansverige (Stockholm) - Norra Tyskland (Hamburg/Travemünde)

Containerfall

JA: järnväg + sjöfart

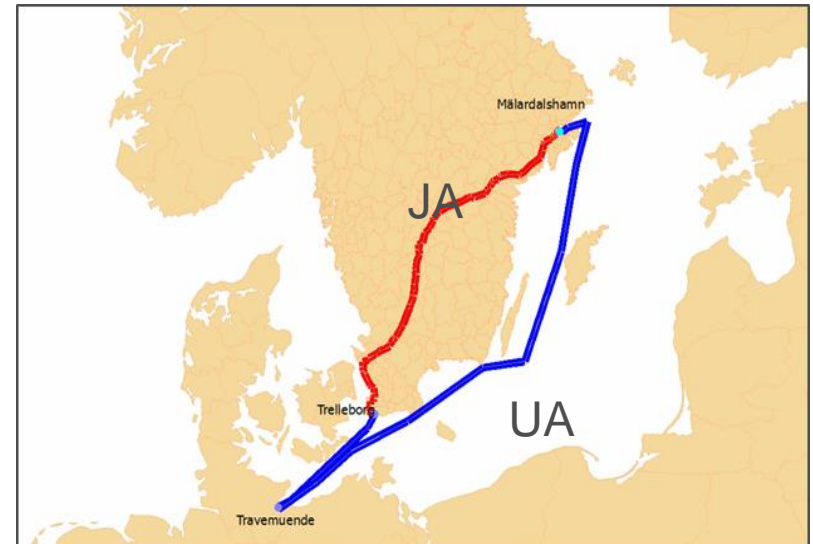
UA: sjöfart direkt

Trailerfall

JA: väg + sjöfart

UA: sjöfart direkt

Metod (1)

- Avstämning av **fordons-/fartygstyper, fyllnadsgrader** mm. med företag som genomför motsvarande transporter
- Beräkning av **bränsleförbrukning** med hjälp av NTM:s kalkylverktyg
- Uppdatering av hastigheter för containerfartyg i enligt med IMO (2014) eftersom hastigheter har minskat med ca 20%. (NTM:s beräkningar var aktuella för 8-15 år sedan)

Metod (2)

Källor för **monetär värdering** av externa effekter:

- Svenska riktlinjer **ASEK 5** (Trafikverket, 2015)
- Europeisk Handbok (**Ricardo**, 2014)
- Externa kostnader för luftföroreningar och växthusgaser beräknas för **specifika fordon/fartyg** och inte typfordon/fartyg

Monetär värdering av externa kostnader enligt ASEK 5 resp. Ricardo

	Väg		Järnväg		Sjöfart	
	ASEK 5	Ricardo	ASEK 5	Ricardo	ASEK 5	Ricardo
	Kr per lastbilskm		Kr per tågkm		Kr per fartygskm	
Slitage	0,37	0,6	23,9	27	Försumbart	
Olyckor	0,31	0,093	1,12	2,41	Försumbart	
Trängsel /knapphet	Försumbart i trailerfall		saknas	2,2	Försumbart	
Buller	Reg. 0,38, lokalt 2,72	0,4	6,61	2,8	Försumbart	
	Kr per kg emissioner		Kr per kg emissioner		Kr per kg emissioner	
NOx	Reg. 80, lokalt 10	49	Reg. 80, lokalt 10	49	Reg. 80	46
SO2	Reg. 27, lokalt 88	50	Reg. 27, lokalt 88	50	Reg. 27	48
PM	Reg. 0, lokalt 2 992	Reg. 136, lokalt 1 836	Reg. 0, lokalt 2 992	Reg. 136, lokalt 1836	Reg. 0	128
CO2	1,08	0,8	1,08	0,8	1,08	0,8

Internaliserande skatter och avgifter

	Väg	Järnväg	Sjöfart
Containerfall		Banavgifter	Farledsavgifter, Passageavgift (Kiel kanal)
Trailerfall	Bränsleskatter (fordonskatt, Eurovinjettavgift)		Farledsavgifter

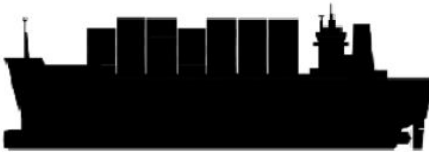
Containerfall

- Ca 120 000 TEU per år transporteras idag på tåg via hamnpendlar till Göteborg.
- Effekten av att flytta volymer som idag går med hamnpendlarna till en direkt sjöfartslösning studeras

- JA: Från Mälardalsområdet till Göteborg med kombitåg. Från Göteborg till Hamburg med containerfartyg
- UA: Från Mälardalsområdet via Stockholm till Hamburg med containerfartyg

Beräkningsförutsättningar i containerfallet

Kombitåg:

- 75 TEU
- kapacitet 650 ton, totalvikt 1300 ton
- 500 m, axellast 22,5 ton

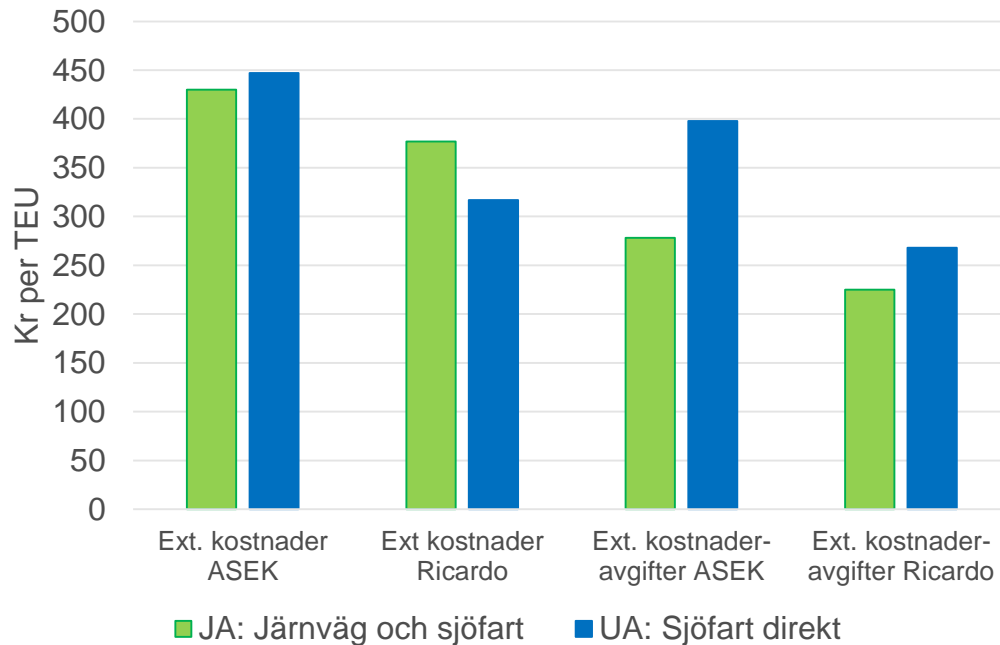
Containerfartyg som utgår ifrån Göteborg:

- bränsle med svavelhalt 0,1 %, Tier 2 (NOx-krav för nya fartyg sedan 2011)
- **kapacitet 1 638 TEU**, fyllnadsgrad 90 %,
- dwt 15 933, GT 16 324

Containerfartyg som utgår ifrån Stockholm:

- bränsle med svavelhalt 0,1 %, Tier 2
- **kapacitet 1036 TEU**, fyllnadsgrad 90 %
- dwt 13031, GT 10318

Resultat i containerfall

- **Externa kostnader** beräknas vara ungefär lika stora (ASEK 5) eller lägre (Ricardo) i UA: Direkt sjöfart än i JA: Järnväg + sjöfart
- **Externa kostnader efter internalisering** beräknas vara högre i UA: Direkt sjöfart än i JA: Järnväg + sjöfart (ASEK 5 och Ricardo)

Jämförelsen är ofullständig eftersom ASEK 5 inte värderar knapphet av spårkapacitet

Spårkapacitet

- Beräkningar indikerar att UA: direkt sjöfart frigör ca 1 600 tågägen per år på sträckan Stockholm-Göteborg
- ASEK 5 (ASEK 6) värderar inte spårkapacitet
- Ricardos europeiska genomsnittsvärde är förmodligen lägre än värdet för sträckan Stockholm-Göteborg
- Kapacitetsproblemen i järnvägsnätet förväntas öka

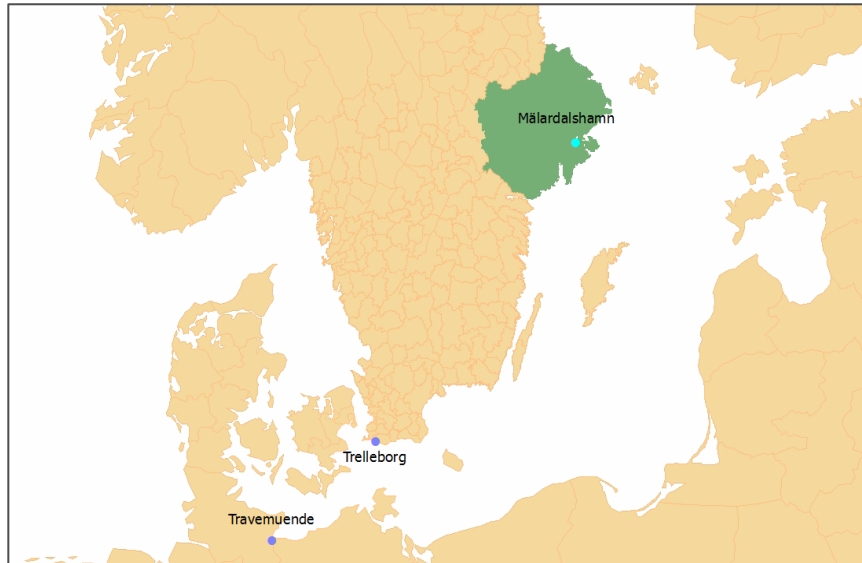
Trailerfall

- I Trailerfallet undersöks de externa effekterna av en **daglig avgång** med roro-fartyg ifrån Stockholm.
- Innebär att 50 000 trailers som idag går med ropax-färja och lastbil skulle transporteras direkt med sjöfart.

- JA: Från Mälardalsområdet till Trelleborg med lastbil. Från Trelleborg till Travemuende med **ropax-färja**
- UA: Från Mälardalsområdet via Stockholm till Travemuende med **roro-fartyg**

Beräkningsförutsättningar i trailerfallet (1)

- Enligt våra beräkningar importeras/exporteras tillräckligt mycket gods för att motivera dagliga avgångar med roro-fartyg från Mälardalen

	Import	Export
Totalt antal ton (per år)	9 640 168	4 850 103
Antal trailers (per år)	401 674	202 088
Antal fartyg (per år)	3 062	1 540
Avgångar per dag	8,4	4,2

Beräkningsförutsättningar i trailerfallet (2)

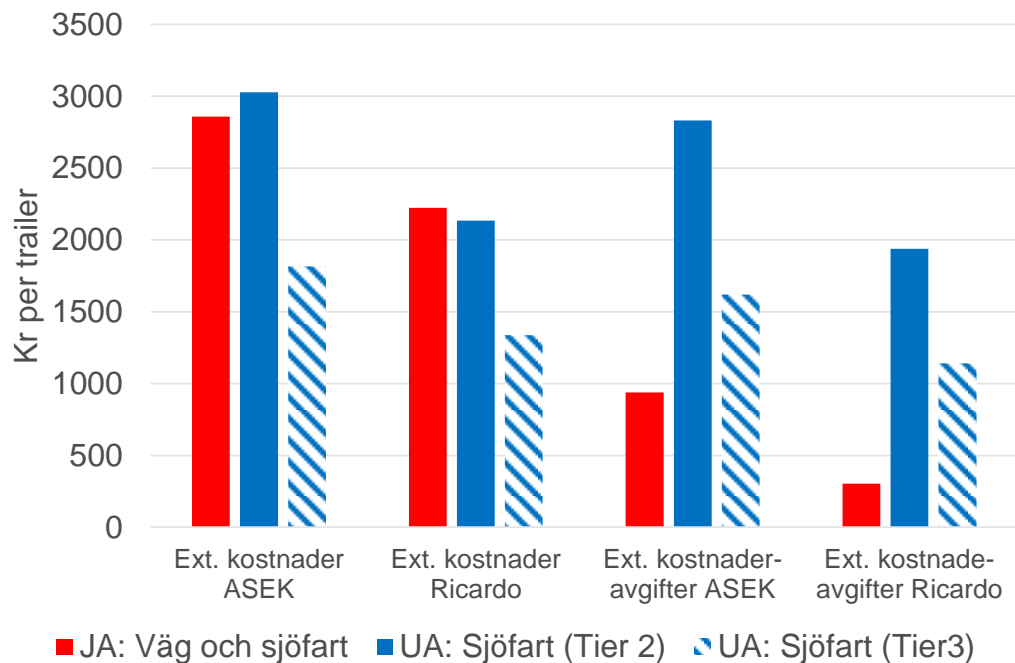
Lastbil:

- 40 ton totalvikt
- Årlig körsträcka 125 000 km
- Bränsleförbrukning 4,5 l/km
- Miljöklass Euro 5, 12 % tätort

- **JA: Ropax-färja** Trelleborg-Travemünde: bränsle svavelhalt 0,1 %, **Tier 2**, kapacitet 160 trailers, fyllnadsgrad 80 %, dwt 6600, GT 26800.
- **UA: Roro-fartyg** Stockholm-Travemünde: bränsle svavelhalt 0,1 %, **Tier 2**, kapacitet 164 trailers, fyllnadsgrad 80 %, dwt 7910.

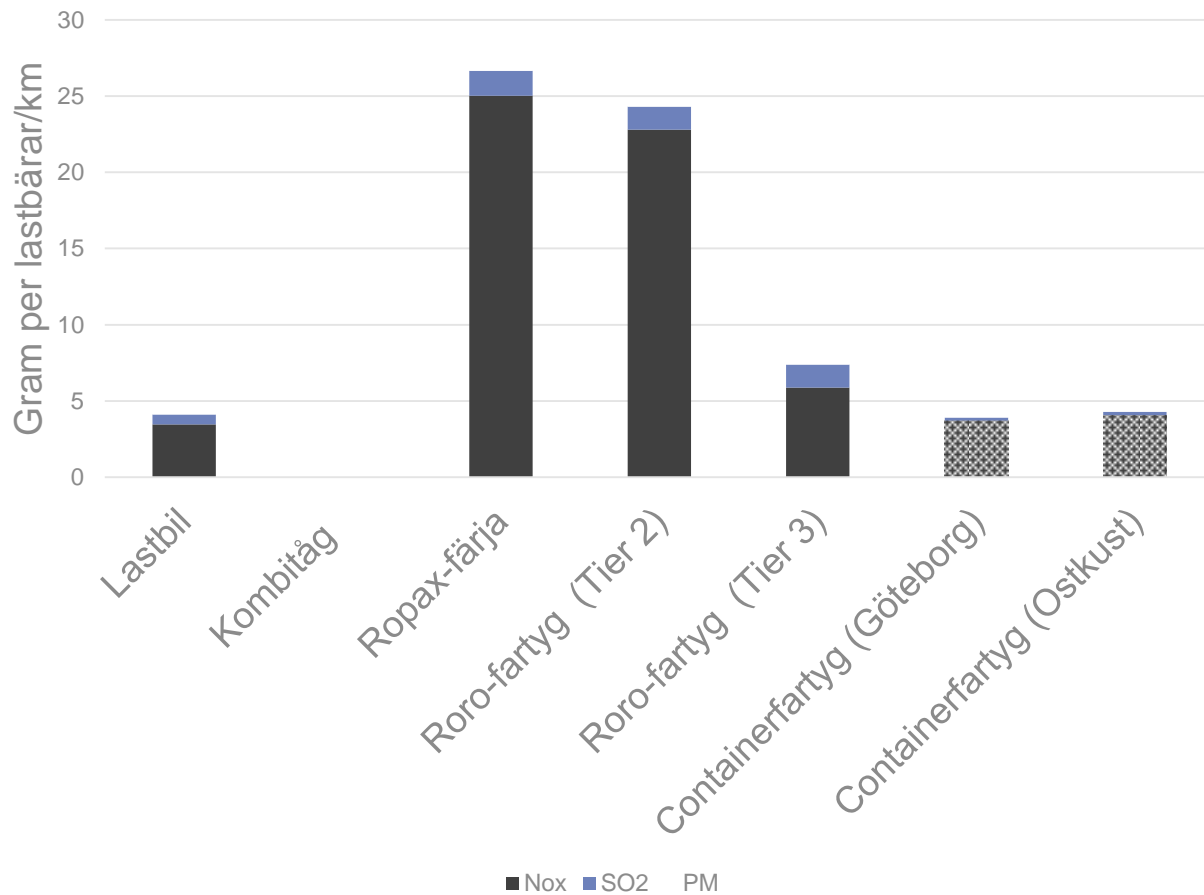

Resultat i trailerfallet

- **Externa kostnader** beräknas vara ungefär lika stora i UA: Direkt sjöfart som i JA: Väg + sjöfart (med Tier 2) och lägre med Tier 3
- **Externa kostnader efter internalisering** beräknas vara högre i UA: Direkt sjöfart än i JA: Väg + sjöfart (med Tier 2 och 3)

Luftföroreningar per lastbärarkilometer

Slutsatser

- Både i containerfallet och i trailerfallet ligger de beräknade externa kostnaderna ungefär **på samma nivå** i JA (järnväg/väg + sjöfart) och UA (sjöfart direkt)
- M h t sjöfartens, jämfört med de landbaserade trafikslagen, låga avgifter beräknas genomgående **högre** externa kostnader efter internaliseringen
- I containerfallet med ASEK-värderingar saknas **värdering av spårknapphet**, ASEK borde ta fram dessa värderingar
- ASEK borde även ta fram **särskilda värderingar för luftförändringarna** som sjötransporter ger upphov till, alternativt rekommendera Ricardo-värden
- **Uppgifter avseende fartygens hastigheter, bränsleförbrukningen och emissionsfaktorer** borde uppdateras löpande

Tack för uppmärksamheten

inge.vierth@vti.se

VTI rapport 848/2015

Inge Vierth & Victor Sowa

Externa kostnader i transportscenarier med utökad användning av sjöfart